

gratiam habitualement, dignificantem meritum, equidem potest homo eam mereri de congruo, sed non de condigno; quia condignitas meriti constituitur per ipsam gratiam sanctificantem, ut dictum n. 351. atqui meritum debet esse distinctum a premio, ex n. 481. ergo &c. Ex hac ratione auctores etiam inferunt, non posse Christum mereri suam incarnationem, vel unionem hypostaticam. Dico suam; nam aliam, e.g. Patris incarnationem, potuisset mereri cum Christi merita fuerint simpliciter infinita, adeoque condigna omni premio possibili. At non videtur posse mereri incarnationem suam; cum ipsam meritum Christi constituantur ex Christo, seu dignitate Verbi ut uniti humanitati. Ex quo patet etiam responso ad 1. confirmationem.

Ad 2. confir. Resp. errores Massiliensium nihil ad nos attingere. Merita conditionata non premiuntur, aut punitur DEUS; alias quilibet homo deberet simul damnari, & simul beari; nam sub diversis conditionibus utrumque mereretur, ut jam dictum tract. de DEO n. 416. Nec etiam vel a longe sequitur ex nostra sententia; quod DEUM moveant merita naturalia ad conferendum premium supernaturale: cuius oppositum hic suppono ex tract. de gratia. Tertius error an fuerit Massiliensium, dubitat Suarez; verum, quidquid de hoc sit, a nobis proflus negatur; neque enim dicimus, hominibus dari ullam gratiam, & multo minus primam, propter merita hominum tantum futura; sed dicimus, omnem gratiam dari hominibus, vel ex opere operato propter merita Christi, & respectu hominum actu existentia; & tantum de meritis Christi dicimus, quod propter illa, non dum absolute existentia, sed tantum praevia ut absolute futura, date sint gratia B. Virgini, & progenitoribus alijs Christi, ac patriarchis, atque alijs hominibus antiqui testamenti: quod nemo potest negare.

ARTICULUS V.

An, & quid Christus sit meritis sibi, Angelis, & Hominibus.

485. **D**ico 1. Nec anima, nec natura humana Christi, merita est merito precedente pro priori temporis, vel naturae, unionem hypostaticam, seu incarnationem. Prima pars conclusionis est omnium Catholicorum contra Origenem, qui voluit animam Christi pro priori tempore ad incarnationem extitisse: & contra Photinum, ac Nestorium, qui dixerunt, totum hominem praecessisse unionem hypostaticam. Ratio autem huius primae partis conclusionis, sive, quod Christus non meruerit incarnationem, aliquo merito, quod fuerit prius tempore, est clara; quia Christus non potuit mereri, antequam existeret: sed non extitit, nec momento temporis, aut anima, aut homo ille,

ante unionem cum Verbo, seu incarnationem: ergo. ma. est clara, mi. definita in Synodo VI. ubi approbata est epistola Sophronij, in qua haec propositio minor clare habetur. vide n. 223.

Secunda autem pars conclusionis, sive, quod Christus neque meruerit incarnationem merito, quod fuerit prius natura, est communis Theologorum cum S. Thoma 3. p. 2. q. 11. in corp. Prob. 1. Scripturae passim incarnationem tribuunt unice benignitati, & misericordiae DEI: ergo indicant, esse aliquid pure gratuitum, ant. prob. sic Lucae 1. v. 78. dicitur: Per viscera misericordiae DEI nostri, in quibus visitavit nos, item ad Ephes. 2. v. 4. DEUS autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, convulsit nos in Christo. & v. 5. Gratia enim estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis; DEI enim donum est.

486. Prob. 2. S. Augustinus tr. 22. in Joan. in fine. ait: Neque enim illam susceptionem hominis illa merita praecesserunt, sed ab illa susceptione merita ex sancta coeperunt. & l. de praedest. sancto. c. 15. sic quaerit de Christo: Qui hoc ut esset, nempe salvator, & mediator, quibus tandem suis, vel operum, vel fidei, praecedentibus meritis natura humana, qua in illo est, comparavit? & post pauca ait: Illa omnia singulariter admiranda, & alia, siqua eius propria versissime dici possunt, singulariter in illo accepti humanae, hoc est, postea natura, nullis suis praecedentibus meritis: ergo, Plura testimonia S. Augustini citat Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 3. 6. Secundo hanc.

Prob. 3. ratione Doctoris Eximij, quam locomodo cit. 6. Ultimo arguitur. assert. Aetiones sunt suppositorum; ergo etiam actiones meritoriae, seu merita sunt suppositorum: ergo praesupponunt suppositum jam completum: ergo merita non possunt esse priora natura ad suppositum: atque adeo nec in Christo potuerunt esse priora ad unionem hypostaticam, quae constituit hoc suppositum, & ante quam natura humana Christi non fuit suppositum; quia haec natura nunquam habuit aliam substantiam ex n. 223. Et haec ratio, iuncta praeterit altera allata n. 483. item alia allata n. 484. probat quoque, quod Christus etiam totus non sit meritis unionem hypostaticam: imò istam nec mereri potuerit.

487. Intelligenda autem conclusio est, de prima unione hypostatica, qua primo corpus Christi, ejusque anima sanctissima fuerit unita Verbo; nam non probatur ex his rationibus, Christum non potuisse mereri augmentum unionis, sive novas ejus partes, quae de novo producebantur ratione nutritionis, de qua re dictum n. 197. Neque etiam probatur, quod Christus non potuerit mereri reproductionem unionis hypostaticae quoad illam partem, quae uniebat prius Verbo unionem naturalem inter corpus, & animam, atque in morte destructa est, at

verò

verò in resurrectione, vel iterum reproducta fuit, vel nova ejus loco producta; sicut enim Christus meritis est resurrectionem, ita potuit absolute etiam mereri illam unionem.

Dixi, non probari ex his rationibus; nam, cum jam antecederet ad haec daretur suppositum, Christus, cuiusque dignitas, essetque hoc premium distinctum a merito, rationes illae contra hunc casum non pugnant: an verò id non probetur ex alia ratione, quod scilicet haec uniones novae jam antecederet ad meritum fuerint debita, nolim decidere. Equidem partiales illae uniones, acquiritae de novo ratione nutritionis, videri possunt debita Christo, ferè sicut alijs hominibus debita sunt partes novae unionis naturalis, ratione nutritionis accrescentes. At verò unio, reproducta in resurrectione, non videtur fuisse magis debita, quam ipsa resurrectio, adeoque potuit, saltem in complexu cum resurrectione, esse premium meritum, ut docet Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 10. sec. 4. 8. Haec responso. Si tamen re arrectio ipsa premium fuit, ut multi volunt, quamvis alii videantur velle, resurrectionem Christo, tanquam naturali Filio DEI, debita fuisse. Sed, etsi Christo non fuerint debita illae uniones, adeoque eas mereri potuerit, non sequitur, quod eas actu meritis sit; quia, si ipse merita sua noluit in eum finem applicare, vel si Pater noluit ea ita acceptare, Christus non est eas actu meritis.

488. Dico 2. Probabilis ex ratione est, quod nec anima, nec natura humana Christi in abstracto, potuerit merito strictè congruo mereri unionem hypostaticam, seu incarnationem quoad substantiam. Dico, nec anima, nec natura humana; nam de Christo in concreto aliunde habetur, eum nihil posse mereri de congruo; cum ejus merita, utpote simpliciter infinita, semper necessariò mereantur de condigno. Haec conclusio quoad rem ipsam coincidit cum ea, an pura creatura possit mereri de congruo hypostaticam unionem.

Theologi quidem satis communiter docent, id fieri posse: at videntur meritum congruum non strictè accipere, sed in sensu latiori, scilicet pro omni obsequio supernaturali, ac libero, quo quis se preparat ad aliquod donum recipiendum, quod deinde DEUS liberalissimus ex sua benignitate ei conferat: quo in sensu meritum de congruo aliquo modo accipi posse insinuat Angelicus in 3. disp. 4. q. 3. a. 1. in corp. ubi de hac ipsa quaestione nostra, seu de merito creato respectu incarnationis agens, sic scribit: Meritum humanum non se extendit ultra conditionem humanam, qua in hoc consistit, ut quis mereatur aliquam Divinitatis, & beatitudinis participationem: sed quod tota plenitudo Divinitatis habitet in homine, hoc excedit, & conditionem, & meritum humanum; unde nullo modo potest cadere sub meritum, nisi large meritum dicamus omnem preparationem ad aliquid habendum, quod praecessit in humano genere.

489. Videtur, inquam, Theologi no-

bis contrarii accepisse meritum congruum, non in sensu stricto, in quo nos id luminus, nempe pro obsequio supernaturali, ac libero, quod habet quandam positivam proportionem, & imperfectam aliquam exigentiam, vi cuius quidem DEUS non teneatur, dare tantum premium, sed tamen deest illud dare. In hoc secundo sensu procedit nostra conclusio: non autem in primo; nam in dicto sensu latiori non negamus, potuisse in alia providentia, animam, vel humanam naturam, aut etiam B. Virginem, seu alios progenitores Christi, mereri de congruo incarnationem etiam quoad substantiam.

Et in hoc latiori sensu etiam explicandus est S. Thomas, dum 3. p. q. 2. a. 11. in corp. ait: Ex congruo tamen meruerunt SS. Patres incarnationem, desiderando, & petendo; congruam enim erat, ut DEUS exaudiret eos, qui ei obedebant. & ibid. ad 3. ait: B. Virgo dicitur meruisse, portare Dominum omnium: non quia meruit ipsam incarnari: sed quia meruit ex gratia sibi data illum puritatis, & sanctitatis gradum, ut congrue posset esse mater DEI: si enim hic intelligeretur meritum, stricto in sensu congruum, ista cum prioribus dictis Angelici non convenirent. Alii verò Theologi, quos tacito nomine citat Lugo de incarnat. disp. 3. sec. 4. n. 24. nobiscum sentiunt, & eorum, seu nostram sententiam, Ariaga tom. 6. de incarnat. disp. 18. sec. 1. n. 3. ait, esse valde probabilem: & sane videtur etiam nobiscum sentire S. Thomas, si ejus verba num. praecitata perpendantur.

490. Prob. jam conclusio. Merita pure creaturae, quantumvis maxima, tamen semper finita, condignè compensantur premio finito gratiae, & gloriae: ergo non possunt esse meritum congruum proprie dictum praemii, quod sit condigna, & connaturalis radix gratiae, & gloriae majoris, & majoris in infinitum: tale autem premium est incarnatio quoad substantiam suam, quae incomparabiliter superat quodvis determinatum premium gratiae, & gloriae: ergo.

Prob. 1. conseq. Qui de condigno solvitur uno aureo, non meretur strictè loquendo de congruo mille aureos, & multo minus millionem aureorum, ut videtur ex communi sensu hominum clare haberi: sed est incomparabiliter major distantia, inter gratiam, & gloriam, in quolibet determinato gradu, & substantiam incarnationis, quam inter unum aureum, & millionem aureorum: ergo. Imò nulla videtur inveniri posse proportio inter meritum creatum, & incarnationem: & tamen, ut remunerator moveatur, non ex pura benignitate, sed ex merito congruo, strictè dicto, debet aliqua proportio adesse. Ex dictis collige, multo minus B. Virginem, aut progenitores Christi, potuisse mereri substantiam incarnationis.

491. Dico 3. Christus sibi non est meritis habitus supernaturales, gratiam sanctificantem, lumen gloriae, & visionem beatificam

cam quoad substantiam: meritis est tamen sibi circumstantias incarnationis, gloriae & itaque gloriam corporis, & exaltationem sui nominis. ita Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 40. sec. 2. §. Nihilominus. & §. Dico primo. & hoc teste communior. Prob. 1. pars. Habitus supernaturales, gratiam habituales, lumen gloriae, & visionem beatificam, habebat Christus tanquam proprietates sibi conaturalis, atque ut entia absolute sua, & non dependenter à futuris operibus: ergo ea non habuit dependenter à suis meritis, quae erant futura. Confir. Ista in Christo connaturaliter praesupponebantur ad actus meritorios: simulque Christus pro priori cognovit ea aeternum duratura: ergo non cadebant sub merito. prob. conf. ex natura rei debet meritum antecedere premium; nam meritum per se est via ad premium: ergo, quod connaturaliter praesupponitur ad meritum, non potest ex natura rei esse premium. Dein, si Christus scivit, sibi ea iam independentem à suis meritis pro tota aeternitate esse collata, non applicavit sua merita ad ea impetranda: ergo.

Equidem negari non potest, gratias progenitoribus Christi collatas, tanquam premium meritorum ejus, antecessisse merita: adeoque premium posse esse prius tempore meritis: sed hoc factum est ex dispensatione Divina (ut ait Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 40. sec. 2. §. Dico primo.) propter aliquam causam necessariam; alias enim Patres in antiquo testamento nimis diu debuissent carere amicitia Dei: imò perpetuo perissent, ut recte docet idem Eximius tom. 1. in 3. part. disp. 41. sec. 1. §. Sed ulterius, atqui nulla talis ratio pugnabat in Christo: neque debemus difficultatem illam satis magnam, quam supra examinavimus, quomodo scilicet potuerit merita Christi esse impetratoria, respectu illarum gratiarum, non inquam, debemus, illam difficultatem etiam ad alia transferre: ergo.

492. Probatur jam ant. primi enthymematis, scilicet ista omnia connaturaliter fuisse priora ad actus meritorios Christi. In primis actus meritorii Christi fuerunt utique supernaturales actus; nam actus praecise naturalis non est meritum condignum apud Deum: atqui ad actus supernaturales in Christo praesupponebantur habitus supernaturales: ergo. prob. mi. Christus operatus est modo maxime connaturali, sive maxime convenienti: atqui hic modus est operari per habitus &c. ergo. Unde habitus non dati sunt Christo; quia est operatus, sed, ut operaretur.

Ex hoc inferitur, etiam gratiam sanctificantem, quae est quasi natura, & radix habituum, adeoque ad habitus praesupponitur, non fuisse datam Christo ex meritis, sed etiam ad ejus merita fuisse praesuppositam. Quod atinet ad lumen gloriae, istud est quasi prima proprietas gratiae consummatae, qualis fuit in Christo; nam, quod in nobis gratia exigat fidem, est propter imperfectiorem statum viz: de se autem gratia postulat

lumen gloriae ad suam perfectionem consummatam; unde, sicut Christus independenter à meritis, & actibus suis, accepit alios habitus, ita etiam accepit lumen gloriae.

Jam, si Christus habuit independentem à meritis lumen gloriae, habuit etiam independentem à meritis visionem beatificam; quia hoc lumen prius determinavit animam Christi ad visionem, quam ulla alia illustratio, vel species, ad aliam qualemcumque cognitionem: ergo antecedenter ad omnem actum intellectus, & multo magis voluntatis, seu antecedenter ad omnem actum meritorium, jam anima Christi elicuit visionem beatificam, adeoque eam habuit; praesertim, cum hoc lumen potentissimum, & expeditissimum sit, & essentiam Divinam per modum speciei conjunctam habeat; hinc in Christo primus actus intellectus fuit visio beatifica. Quod confirmatur quoque ex eo, quod haec ratio Christus fuerit DEO similior, ejus primus, ratione nostra, intuitus est sui ipsius. Insuper non debemus cogitare, Christum fuisse ab imperfecto progressum ad perfectius, prout nos facimus; ab optimo enim actu statim inchoavit. vide Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 40. sec. 2. Aliam rationem affert Lugo de incarnat. disp. 27. sec. 2. n. 10.

493. Altera pars conclusionis, quod Christus sibi sit meritum circumstantias incarnationis, probatur ex eo, quod meritum sit B. Virgini maternitatem, aliaque gratias progenitoribus, & maxime ipsam, ut ipse ex illis nateretur. Meritum est etiam, ut habet Arriaga de incarnat. disp. 17. sec. 4. n. 17. accelerationem incarnationis suae, & consequenter accelerationem suae visionis beatificae; nam sicut, si quis decrevit (ait Arriaga) sibi procurare cras mulicam, potest dein ex vehementi apprehensione illius suavitatis moveri, ut eam hodie jam procuret: ita DEUS volens ponere Christum, fuit ex ipsa complacencia in meritis Christi pro sequenti signo rationis, determinatus, ad eum cunctis producendum.

Equidem verum est, Christum hanc accelerationem non alio modo potuisse mereri, quam eo modo, quo promeritus est gratias progenitoribus, scilicet per merita, quae primum ponerentur post premium, seu cum aliqua dispensatione Divina, ex dictis num. 491. sed hoc ipso, quod istam accelerationem aliter mereri non potuerit, nec tamen ea iam aliunde ipsi debita fuerit, est disparitas inter hanc accelerationem, & gratiam, ac lumen gloriae &c. quoad substantiam accepta, de quibus n. 491.

494. Tertia pars conclusionis, quantum ad gloriam corporis, videtur Eximio ita certa, ut tom. 1. in 3. p. disp. 40. sec. 2. §. Dico tamen, asserat, non posse sine temeritate negari, eam Christum sibi meritum fuisse: & par est ratio de exaltatione nominis sui. Prob. autem conclusio haec ex S. Scriptura. Lucae 21. v. 26. dicitur: *Nonne haec oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam.* iterum ad Philipp. 2. v. 9. *Propter quod & DEUS exaltavit illum, & donavit illi nomen,*

nomen, quod est super omne nomen. rursus. Apoc. 5. v. 12. *Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & Divinitatem:* hoc est, ut interpretes explicant, Divinitatis ejus manifestationem. Ratio autem conclusionis est. Illud est meritum Christus, quod ei dependenter à meritis est collatum: sed gloria corporis, & exaltatio nominis &c. est ei collata dependenter à meritis passionis; inde enim habet gloriam sanctorum quinque vulnerum, & gloriosum nomen Redemptoris &c. ergo.

495. Dico 4. Christus Dominus meritum est Angelis omnem gratiam, & gloriam, etiam substantialem. ita Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 42. sec. 1. §. Dico tamen. & §. Ex hac conclusione. Gormaz de incarn. n. 972. Valentia, Tannerus, Cornelius à lapide, Godoy, & alii. Prob. Christus est intentus in primo signo ante omnes alias creaturas, etiam Angelos, ac isti quoque in ipso, seu propter ipsum creati sunt, & ipse etiam respectu Angelorum primatum tenet in omnibus, adeoque etiam in hoc, quod sit caput, influens in eos gratiam: ergo ex meritis Christi Angeli quoque habuerunt omnem gratiam.

Prob. antec. ex textu S. Pauli ad Coloss. 1. v. 15. quem adduximus n. 267. qui aperte loquitur etiam de Angelis: & si etiam non ita aperte loqueretur, tamen deberet ita ample explicari; quia debet semper admitti explicatio Christo Domin. gloriosior, qualis utique est explicatio amplior, & se extendens ad omnem collationem gratiae factam Angelis. conseq. per se fuit ex antecedente. Confir. S. Paulus ad Coloss. 1. v. 20. dicit de DEO: *Pacificans per sanguinem crucis ejus, sive quae in terris, sive quae in caelis sunt:* sed in caelis tantum fuerunt Angeli: ergo etiam per crucem Christi DEUS eos pacificavit, hoc est, pacem cum ijs servavit, seu eos praeservavit ab inimicitia cum DEO.

Probatur conclusio 2. ex Patribus. Origenes tract. in Levitic. homil. 1. ait: *Non solum pro terrestribus, sed etiam pro caelestibus, oblatum est hostia JESUS:* quae eadem verba etiam habet S. Cyrillus Alexandrinus l. 1. in Leviticum. ubi noto, inter opera S. Cyrilli esse sexdecim libros in Leviticum, qui tamen libri, cum de verbo ad verbum conveniant cum Origenis homilijis, recte à Bellarmino de Scriptor. Eccles. in Cyrillo. negantur esse Cyrilli, & dicuntur esse Origenis. S. Gregorius Papa l. 1. expositionis in 1. Reg. c. 2. & illa verba v. 2. *Non est enim alius extra te:* scribit: *Subauditur sanctus. Extra eum sanctus aliquis esset, si absque dono unigeniti sanctificationis spiritum habere potuisset. Sed quis hoc asserere audeat de hominibus, quod de Angelis nequaquam constat... si ergo etiam Angeli sanctificari credantur in Filio, multo magis id de hominibus creditur.*

S. Bernardus serm. 22. in cantic. ait: *Qui erexit hominem lapsum, dedit stanti Angelo, ne laboraret, sic illum de captivitate eruens, sicut hunc à captivitate de-*

sendens, & hac ratione fuit aequè utriusque redemptio, solvens illum, & servans istum. & post pauca subiungit: *Sic ergo omne, quod erat Angelis, factus est nobis, quid? sapientia, justitia, sanctificatio, redemptio.* Similiter S. Hieronymus tom. 6. comment. in c. 1. epist. ad Eph. v. 22. *Et omnia subiecit sub pedibus ejus:* ait de Angelis: *Potest itaque responderi, quod absque peccato nullus sit... unde & crux Salvatoris, non solum ea, quae in terra, sed etiam ea, quae in caelis erant, purgasse perhibetur: quae, cum non possint intelligi de peccato actu contracto, vel de purgatione reparativa Angelorum, debent intelligi tantum de purgatione praeservativa à peccato, quod Angeli alias commisissent, ut docet exponit Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 42. sec. 2. initio.* scilicet ex meritis Christi concessa est Angelis gratia, qua à lapsu praeservati sunt.

S. Thomas in c. 1. Joan. lect. 10. exponens v. 16. *Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus:* ait: *Scilicet omnes Apostoli, & patriarchae, & prophetae, & justi, qui fuerunt, sunt, & erunt: & etiam omnes Angeli.* & infra: *Plenitudo gratiae, quae est in Christo, est causa omnium gratiarum in omnibus intellectualibus creaturis:* ergo est causa, non tantum gratiarum accidentalium, sed omnium, adeoque etiam illius, quae requisita fuit ad gloriam Angelorum essentialem.

496. Dico 5. Christus hominibus omnibus, sive ante, sive post suum adventum exiterint, meritum est omnem gloriam, & gratiam supernaturalem. Conclusio est omnium, ut ait Suarez, tom. 1. in 3. p. disp. 41. sec. 1. & sec. 2. ubi eam etiam fuisse probat. Et intelligitur tam gratia actualis, quam habitualis, seu sanctificans. Prob. Omnia auxilia supernaturalia gratiae habentur per Christum, ut clamant omnes Patres: itaque per eundem habetur adoptio in filios DEI, sive gratia sanctificans, ut iterum traditur à Patribus, & habetur Joan. 1. v. 12. *Dedit eis potestatem, filios DEI fieri:* tandem regnum quoque caeleste habetur per Christum ex illo Act. 4. v. 12. *Nec enim aliud nomen est sub celo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.* item ad Rom. 5. v. 17. *Multo magis abundantiam gratiae, & donationis, & justitiae, accipientes, in vita regnabunt per unum JESUM Christum:* ergo. vide Suarez locis cit.

Adde, damnatam esse ab Innocentio X. hanc propositionem Janfenij 5. tam: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fuisse.* Similiter etiam damnavit Alexander VIII. hanc 4. tam. *Dedit semetipsum pro nobis oblationem DEO, non pro solis electis, sed pro omnibus, & pro solis fidelibus.* & sciam. Pagani, Judaei, haeretici, alique hujus generis, nullum omnino accipiunt à JESU Christo influxum: adeoque hinc recte inferes, in illis esse voluntatem nudam, & inermem, sine omni gratia sufficienti.

Ex quibus habetur, etiam infidelibus, gentilibus, reprobis, & præcitis, collatam esse gratiam ex meritis Christi; quia Christus pro omnibus hominibus conferat gratias sufficientes, fuscè probatum est in *17. de DEO à n. 615.* Quod attinet ad gratias naturales, saltem negativè conducentes ad salutem (positivè enim non potest conducere ad salutem æternam ulla gratia purè naturalis) etiam rectè dicitur, quod omnis talis gratia, negativè conducent ad salutem, sit ex meritis Christi.

Quod autem præterea etiam matri suæ meritis sit Christus Dominus præservatiorem à culpa originali, ejusque debito proximo, factis dictum est *tract. de peccatis. n. 307. & 321. ac 337.* ubi præsertim *n. 307.* explicata est redemptio præservativa, quæ data est respectu B. Virginis. Tantùm ibi dictis addo textum S. Augustini, quo eam redemptionem, seu liberationem præservativam, clarissimè adstruit, & explicat. Sic habet *enarrat. in psalm. 85. longe post medium, in illa verba v. 13. Eruiisti animam meam &c. Quemadmodum si medicus videret tibi imminuentem agritudinem, forte ex aliquo labore, & dicat: Parce tibi: sic te tracta: requiesce; his tibi utere; nam, si non feceris, agrotabis: tu autem, si feceris, & saluus fueris, rectè dicis medico: Liberasti me ab agritudine; non in qua jam eras, sed in qua futurus eras. Nescio quis habens causam molestam mittendus erat in carcerem: venit alius: defendit eum. Gratias agens quid dicit? Eruiisti animam meam de carcere. Suspendendus erat debitor: solutus est pro eo: liberatus dicitur de suspendio. In his omnibus non erant: sed quia salubris meritis agebantur, ut, nisi subveniret, ibi essent, inde se rectè dicunt liberari, quo per liberatores suos non sunt permissi perducere. Similiter eidem B. Virgini Christus meritis est maternitatem Divinam, & gratias eam consequentes, ut est communis omnium: imò pro priori Christus Beatissimæ Virgini meritis est maternitatem; nam ei prius à Patre impetravit, ut ipsa sit mater, & dein ideo impetravit ipsi conceptionem sine macula; quia elegit eam in matrem.*

ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones.

497. **O**B. 1. contra 1. conclus. *Psalm. 44. v. 8.* dicitur de Christo: *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te DEUS, DEUS tuus, oleo lætitiæ:* atqui humana natura Christi dicitur ungi Divinitate Verbi: ergo propter iustitiam, seu propter merita, Christus accepit unctionem, sive unionem hypostaticam. Confirm. *Apoc. 5. v. 12.* dicunt Sancti: *Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & Divinitatem, & sapientiam, & fortitudi-*

nem, & honorem, & gloriam: ergo per mortem meritis est Christus unionem hypostaticam. Resp. Textus hic apud Bellarminum in *psalmis, in hunc locum,* duplicem potest habere sensum.

Primus sensus potest esse, ut particula *propterea* significet idem, ac *quia*, ut sensus sit: *Quia te DEUS unxit unionem hypostaticam, ideo dilexisti &c.* & sic eum explicat S. Augustinus, quem videtur sequi S. Basilii; atque hanc expositionem Bellarminus in *v. 3.* ubi est similis calus, ait præferendam. Et sanè videntur Patres, per unctionem intelligere unionem hypostaticam, cujus causa non potuit esse meritis Christi, seu dilectio iustitiæ. Secundus sensus potest esse, ut illud *propterea* significet *ideo*, sive hac de causa: sed tunc unctio non significat Divinitatem, sed tantùm manifestationem Divinitatis, vel gloriam corporis, & exaltationem nominis. Juxta primam explicationem neg. conseq. nam deberet potius inferri: ergo dilexisti iustitiam; quia te DEUS unxit: juxta secundam explicationem neg. mi. Ad confirm. neg. conseq. Per Divinitatem ibi non intelligitur Divinitas quoad substantiam, sed tantùm ejus manifestatio, sive, ut homines eum agnoscant, & credant DEUM, ut habet Cornelius in *hunc locum.*

498. Ob. 2. Gloriosus fuit Christo, si meritis fuit unionem hypostaticam: ergo est eam meritis. prob. ant. gloriosus fuit Angelis, quod se disposerint ad primam gratiam, & meriti sint primam gloriam, ut communiter admittitur: ergo multo magis gloriosus fuit Christo, quod meritis sit unionem hypostaticam. Confirm. 1. Angeli, qui sunt puræ creaturæ, se ipsos disposerunt, & meriti sunt de congruo primam unionem moralem cum DEO per gratiam: ergo multo magis Christus est meritis unionem physicam. Confirm. 2. DEUS noluit concipi, nisi ex matre optimè preparata: ergo multo minus voluit uniri humanitati, nisi optimè preparate: hæc autem preparatio est meritis, saltem de congruo: ergo.

Resp. neg. ant. ad prob. neg. conseq. licet enim puris creaturis gloriosus, aut perfectus sit, aliquod donum mereri: non ita est gloriosus Christo; sicut enim in DEO non esset perfectus, habere gloriam suam ex merito (quod impossibile esset) ita nec in Christo; quia, sicut DEO gloriosus est, habere omnem perfectionem per naturam, ita etiam gloriosus est Christo, habere gratiam unionis per naturam, nempe Divinam, ratione cujus hæc unio Christo naturalis est, ut docet S. Thomas *3. p. q. 2. a. 12.* præterquam, quod probabiliter Christus non potuerit mereri unionem hypostaticam, ut probatum supra *n. 486.* Accedit, quod hac ratione commendetur magis liberalitas DEI, quæ maximam gratiam voluit omnino gratis dare: & hujus sanctissima voluntas est regula omnis honestatis, ut dictum *n. 46.*

499. Ad 1. confirm. neg. conseq. Disparitas est nimis magna inter unam, & alteram unionem: ad moralem potest dari pro-

proportionatum meritis, saltem de congruo, non verò ad physicam: dein in puris creaturis potest quidem esse perfectus, habere omnia ex merito: in Filio DEI perfectus est, habere gratiam, & gloriam per naturam. Ad 2. confirm. neg. conseq. si intelligatur de preparatione prævia, quæ sit meritum congruum; quia DEUS unionem illam, tanquam primam radicem omnis gratiæ, voluit gratis dare: nec potuit dari meritum illius strictè congruum, ut dictum *n. 488.* An autem illa preparatio B. Virginis fuerit meritum de congruo, strictè dictum maternitatis Divinæ, infra videbimus: certè non fuit meritum de congruo respectu ipsius incarnationis.

500. Ob. 3. Sicut actiones aliæ sunt suppositorum, ita etiam actiones supernaturales sunt suppositi DEO grati: & tamen Angeli potuerunt mereri gratiam: ergo etiam potuit Christus mereri substantiam Divinam, vel unionem cum illa Resp. neg. 1. p. ant. quia etiam peccator potest actus supernaturales elicere absque gratia habituali, seu absque eo, quod sit suppositum DEO gratum, & potest hoc fieri absque extraordinario miraculo: insuper gratia sanctificans probabilis non influit in ipsos actus supernaturales. At non potest elici actus ullus, nisi detur substantia, vel propria, vel aliena. Potest etiam om. antec. & neg. conseq. nam inter actus Angelorum supernaturales, & gratiam sanctificantem, datur proportio: non autem datur proportio inter actus humanitatis Christi in abstracto, & unionem hypostaticam ex *n. 490.*

501. Dices. Merita humanitatis Christi possunt per ipsam unionem superadditam dignificari, ut habeant proportionem cum unionem hypostaticam: ergo. prob. antec. ut dictum *tract. de Angelis n. 114. & seq.* Angelus meritis est primam gratiam sanctificantem tantùm de congruo: at hæc ipsa gratia dignificavit ita ejus meritum, ut primam gloriam meritis sit de condigno: ergo possit, per superadditam dignitatem Verbi, etiam dignificari meritum Christi, ut de condigno mereatur unionem hypostaticam.

Resp. neg. ant. ad prob. neg. conseq. nam in eo casu de Angelis, gratia, & gloria, sunt duo distincta præmia; unde præmium prius, potest dignificare ad alterum; quia sic meritum tamen est distinctum à præmio. At hæc unio deberet dignificare meritum ad se ipsam, adeoque ipsa esse meritum, & præmium; unio enim jam prius debet dari ad hoc, ut detur meritum, proportionatum ipsi unioni hypostaticæ, tanquam præmio; quia pro priori præsupponitur ipsa unio ad hoc, ut dignitas Verbi possit dignificare meritum; nam, si Verbum non sit unitum, ejus dignitas non potest sufficienter dignificare meritum, ad unionem hypostaticam tanquam præmium, ut supra probatum *n. 485. & 490.*

502. Ob. 4. contra 2. conclus. Pertinet ad omnipotentiam DEI, ut possit tot gratis prævenire humanitatem Christi, ut

possit de congruo mereri unionem hypostaticam: ergo secunda conclusio non subsistit. Confirmatur. Qui potest mereri finem, potest etiam mereri media: sed creatura pura, & consequenter vel maximè humanitas Christi, potest mereri finem ultimum, scilicet DEUM: ergo potest quoque mereri media, inter quæ etiam est unio hypostatica. Resp. neg. ant. quod non probatur. Et quare non etiam debet omnipotentia possit tot gratias creaturæ puræ conferre, ut etiam de condigno eam unionem possit mereri? scilicet est nimia improprio unus ad alterum.

Ad confirm. iterum retorq. argum. in merito condigno, quale potest pura creatura habere respectu ultimi finis; quamvis fortè potius debeat dici, creaturam mereri possessionem ultimi finis, seu visionem beatificam: quæ, cum sit longè inferior unionem hypostaticam, melius quid est istud medium, seu unio, quam finis, seu visio beatifica. Sed neque unio hypostatica est medium simpliciter necessarium ad beatitudinem nostram, ut dictum *n. 41. & 52.* unde potest facile esse melior, quam sit nostra beatitudo, in forma. neg. ma. maximè si aliquod medium sit præstantius finis, nec simpliciter necessarium, ut est in nostro casu unio hypostatica. Adde, quod unionis hypostaticæ finis non tantùm sit visio beatifica, de quo vide *num. seq.*

503. Ob. 5. Humanitas illa innumerabilibus gratis fuit præventa, & elicit præstantissimos actus virtutum, qui DEO maximè placuerunt: ergo saltem de congruo potuit mereri incarnationem. Confirm. Meritum humanitatis Christi habuit proportionem cum tali præmio: ergo non est paritas inter actum naturalem, respectu supernaturalis præmii, & meritum Christi, respectu unionis hypostaticæ; prob. ant. meritum illud fuit ejusdem ordinis, supernaturalis cum unionem: spectavit eundem finem beatitudinis, & gloria celestis: dein unio etiam est bonum finitum: ergo meritum illud habuit sufficientem proportionem. prob. etiam consequentia superior. actus naturalis non habet proportionem cum præmio supernaturali: ergo non est paritas ab actu naturali ad meritum Christi.

Resp. neg. conseq. ob nostras probationes: & quare non dicitur, humanitatem Christi etiam posse mereri unionem de condigno? Ad confirm. neg. ant. ad prob. conf. resp. me non fuisse usum in probatione conclusionis ea paritate: & hinc, etiam non esset bona, nil obesset nostræ assertioni, ad prob. antecedentis autem om. ant. (quod mox magis explicabitur) neg. conf. Meritum puræ creaturæ, est quidem ordinis etiam supernaturalis, sed non est in eodem ordine supremo supernaturalium, in quo est filiatio naturalis DEI, & personalis dignitas Divina (sicut peccatum, licet sit finitum, est in ordine altiori, quam omnis satisfactio finita) neque etiam meritum unionis hypostaticæ deberet tantùm tendere ad finem visio-

nis DEI, seu beatitudinis supernaturalis: sed deberet tendere ad altiorem finem, ad quem scilicet tendit ipsa unio hypostatica, nempe ad operationes Theandricas, plenitudinem Divinitatis, & filiationem naturalem DEI: ad quod culmen in linea supernaturali non potest tendere meritum, tantum à gratia adoptionis dignificatum; unde, quamvis unio sit quid finitum, est tamen in longè altiori linea. Et hinc meritum creatum non habet proportionem, seu exigentiam etiam tantum imperfectam, strictè dictam, ad unionem hypostaticam: sed tantum habet aliquam convenientiam genericam in prædicato supernaturalitatis.

504. Ob. 6. Peccator potest de congruo mereri, per unicum actum contritionis, remissionem peccati, amicitiam, & filiationem adoptivam DEI: imò gloriam potest mereri de condigno: sed non videtur major proportio, inter meritum peccatoris inimici DEI, & ista præmia, quam inter meritum maximi amici DEI, & unionem hypostaticam, non ex condignitate, sed ex congruitate tantum dandam: ergo.

Resp. conc. ma. neg. mi. longè enim major est convenientia, & proportio contritionis perfectæ supernaturalis cum remissione peccatorum, quam cuiuscunque gratiæ habitualis cum unione hypostatica; nam in primis actus contritionis est etiam supernaturalis, adeoque in eodem ordine cum gratia, seu remissione peccati: dein amor DEI super omnia, licet non procedat ab homine, ut pro priori jam amico DEI, tamen neque procedit ab homine, ut formaliter inimico; quia pro eodem instanti non amplius datur peccatum, sed tantum pro priori temporis præcessit; eodem enim instanti pro posteriori signo naturæ cum illo actu coniungitur gratia, & amicitia DEI. At verò dignitas personalis DEI est ordinis longè altioris, respectu meriti cuiuscunque creati, ut probatum n. 490. adeoque supra omnem ejus spheram.

505. Ob. 7. Quid sit meritum congruum propriè dictum, optimè desumitur ex communi sensu prudentum: sed isti communiter censent, puram creaturam posse de congruo mereri incarnationem: ergo. Confirm. 1. Juxta S. Thomam ad meritum de congruo plus non requiritur, quam, ut debeat dare tale præmium, secundum liberalitatem dantis; seu tantum requiritur, ut accipiens præmium possit dici illud propriè meritum, & non omnino ex liberalitate accepisse: sed hoc totum haberetur, respectu unionis hypostaticæ, casu quo creatura aliqua perfectissima eliceret maxima merita: ergo. Confirm. 2. Meritum de congruo non consistit in indivisibili, sed potest esse magis, vel minus congruum: ergo potest etiam aliquod meritum puræ creaturæ esse congruum, saltem in infimo gradu, respectu incarnationis.

Resp. dist. mi. & simul iidem prudentes, dum id iudicant, loquuntur tantum de merito congruo latè dicto, vel tantum de

circumstantiis incarnationis, conc. mi. loquuntur de merito strictè dicto, & simul de substantia incarnationis. neg. mi. & conseq. Certè sic loquitur S. Thomas Theologorum antesignanus, citatus n. 488. alij autem loquuntur tantum de incarnationis circumstantiis. Dein communis sensus, præcisingendo saltem ab hac quæstione, magis favet nobis, ut patet ex probatione n. 490. adducta; quis enim dicat, merentem de condigno aureum à rege; eoque modicum obsequium ei præstitit, e.g. equi curam diligentem aliquamdiu habuerit, statim de congruo mereri millionem aureorum; eum tamen adhuc distantia sit incomparabiliter major inter filiationem adoptivam, & naturalem DEI, quam inter aureum unum, & millionem aureorum.

Ad 1. confirm. dist. ma. Juxta S. Thomam plus non requiritur ad meritum de congruo latè dictum. conc. ma. strictè dictum, neg. ma. & om. mi. neg. conseq. nam juxta Angelicum non omnis præparatio est meritum de congruo, in sensu stricto dictum, ut n. 488. ex S. Doctore est probatum: quamvis possit esse tale in sensu latiore, in quo loquitur S. Doctor, citatus n. 489. Ad 2. confirm. conc. ant. neg. conseq. Etiam meritum de condigno videtur capere magis, & minus, præsertim inter homines, qui propterea possit dari meritum creatum de condigno incarnationis: scilicet nunquam meritum puræ creaturæ eousque ascendit, ut infimum gradum meriti strictè dicti, respectu incarnationis attingat.

506. Ob. 8. De B. Virgine canit Ecclesia, quod merita sit portare Regem caelorum, ac Dominum: ergo merita est incarnationem: ergo pura creatura potest eam mereri. Confirm. Patriarchæ antiqui testamenti petebant incarnationem: sic *Isaias 16. v. 1. suspirat: Emitte agnum Domine dominatorem terra. & 45. v. 8. Rorate calis desuper, & nubes pluviam iustum*: ergo meriti sunt incarnationem. Resp. dist. 1. conseq. ergo B. Virgo est merita incarnationem quoad circumstantias, conc. conseq. merita est eam quoad substantiam, neg. 1. & etiam 2. conseq. Et hæc est mens S. Thomæ, ut patet ex ejus textu, citato n. 489. scilicet B. Virgo de congruo est merita maternitatem, vel, ut Christus ex ipsa nasceretur.

Ad confir. dist. eodem modo conf. meriti sunt incarnationem quoad substantiam, neg. conf. quoad circumstantias accelerationis, aut alias, conc. conseq. ita docet S. Thomas in 3. dist. 4. q. 3. a. 1. ad 4. scribens: *Ipsi Patres antiqui non petebant incarnationem, quam indubitanter credebant futuram, sed petebant ejus accelerationem. Vel, si sensus sit de ipsa incarnatione, dist. aliter conseqens.* Patriarchæ meriti sunt incarnationem merito propriè dicto, neg. conseq. latè tantum dicto, conc. conseq. certè Angelicus *art. modo cit. in corp. dicit, incarnationem nullo modo sub meritum crea-*

creaturæ puræ cadere posse: verba S. Doctoris dedimus n. 488.

ARTICULUS VII.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

507. Ob. 9. contra 3. concl. Christus meritis est videre, seu cognoscere progressum felicem Ecclesie, item sanctitatem Christianorum &c. sed hæc visio, vel cognitio, spectat ad gloriam animæ Christi: ergo meritis est gloriam animæ. Confirm. Etiam si Christo jam aliunde deberetur gloria corporis, tamen adhuc potuit eam mereri: ergo etiam potuit ita mereri gloriam animæ, conseq. habetur à pari. antec. prob. Christus gloriam corporis est meritis, ut ipsi diximus n. 491. sed etiam ipsi, tanquam filio DEI, ratione visionis beatificæ jam debebatur hæc gloria corporis, imò & exaltatio nominis: ergo. Resp. dist. mi. visio hæc spectat ad gloriam accidentalem animæ Christi, conc. mi. spectat ad gloriam substantialem, neg. mi. & pariter conseq. Non nego, Christum meritis sibi esse accidentalem gloriam animæ; nam expressè conclusio loquitur de gloria quam substantiam.

Ad confir. In primis illa gloria corporis, quæ stat in quinque sacris vulneribus, non jam debebatur antecedenter, neque exaltatio nominis, tanquam Redemptoris reparativi generis humani; unde quoad hæc negatur antecedens. Si autem obiectio loquatur de alia glorificatione, vel alijs dotibus corporis, impassibilitate &c. item de exaltatione nominis Filij DEI, aut capitis mundi &c. probabiliter potest negari antecedens, & dici, Christum ista non fuisse meritum, merito propriè dicto. Equidem negari non potest, eandem rem, alias jam debitam, posse iterum deberi ex novo titulo; quia potest res alicui deberi ex duplici titulo: e.g. potest regis filio regnum, hæreditate jam debitum, etiam ob egregia facinora, aut victorias, deberi: interim tamen videretur, nullo, vel certè parvo præmio: effectus talis princeps, si præter regnum, alias jam debitum, nihil acciperet. Sanè videtur ex communi sensu, præmium debere esse aliquid, quod antecedenter ad meritum est indebitum; unde aliud videtur esse, quod talis princeps ex duplici titulo sit dignus regno: aliud, quod tale regnum etiam sit præmium meritum. Si tamen etiam omittatur antecedens, adhuc negari potest consequentia; nam sunt alie rationes in oppositum adductæ n. 491. & seq.

508. Ob. 10. contra 4. conclus. S. Paulus ad Hebr. 2. v. 11. scribit: *Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex uno omnes: propter quam causam non confunditur fratres eos vocare*: atqui fratres Christi sunt soli homines: ergo homines soli, & non etiam Angeli, sunt sanctificati per Christum. Confirm. 1. Idem eodem cap. v. 16. ait de

Christo: *Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit*: ergo Christus non est Angelis meritis gratiam. Confirm. 2. SS. Patres nusquam dicunt, Angelos per Christum accepisse gratiam: ergo nec nos debemus id dicere. Confirm. 3. Angelus ad pastores ait *Luc. 2. v. 10. Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo; quia natus est vobis hodie salvator*: atqui, si etiam Angeli fuissent sanctificati per Christum, Angelus non tantum dixisset vobis, sed etiam nobis: ergo.

Resp. Dubium est, an illud ex uno significet ex, seu ab uno DEO, vel ab uno Adamo. Si intelligatur ex DEO, etiam Angeli sunt ex eo: si ex Adamo, tunc sanctificare non significat, tantum quomodocunque conferre gratiam, sed gratiam reparativam à lapsu. Cum autem in objectione, & alias satis communiter, intelligatur ex Adamo; hinc concessio textu, & omisso sublimpro cum Suarez tom. 1. in 3. p. dist. 42. sec. 1. §. Ad illud verò. dist. illatum conseq. ergo homines soli sunt sanctificati per sanctificationem reparativam à peccato, quod incurrunr, conc. conseq. soli sunt sanctificati per sanctificationem præservativam, neg. conseq.

509. Legatur caput illud S. Pauli, & videbitur, eum ibi loqui de redemptione reparativa hominum, quos ibi v. 14. vocat pueros, qui *communicaverunt carni, & sanguini*: quibus, ut mundarentur à peccatis, opus erat ex decreto DEI, ut *ibid. v. 10. dicitur, auctorem salutis eorum per passionem consummare*, sive Christum pati: quem in finem opus erat, ut naturam humanam assumeret, quæ assumptio, adeoque convenientia in natura, est ratio, cur homines præ Angelis fratres Christi appellentur: non autem quasi soli gratiam per Christum accepissent; cum *ead. v. 10. tam homines, quam Angeli, filij vocentur, per Christum in gloriam adducti: Qui multos filios in gloriam adduxerat*: adeoque etiam adducti sint ad gratiam, quæ ad gloriam præsupponitur. videatur Suarez loc. modo citato.

Ad 1. confirm. neg. conseq. Textus ille Apostoli: *Nusquam enim Angelos apprehendit &c.* vel juxta communem expositionem significat, naturam humanam præ Angelicam fuisse assumptam à Verbo: vel juxta aliam aliquorum, apud Cornelium à Lapide, significat, homines fuisse apprehensos, tanquam fugientes à DEO, adeoque reparativè redemptos. Cum autem Angeli à DEO non fugerint, non debuissent ita apprehendi, seu quasi ex fuga retrahi, sed tantum præservativè sanctificari.

Ad 2. confirm. neg. ant. quod falsum esse probavimus, n. 495. Adde cum Suarez *sec. num. preced. citata §. Secundum fundamentum*. SS. Patres quosdam de Angelis quidem tacere, sed eos non excludere, & fortè in re tunc dubia noluisse suam sententiam proferre: quin etiam S. Ambrosius, qui præ alijs posset fortè videri aliquo modo nobis oppositum, tantum loquitur dubitanter, dicendo *fortasse*. Ad 3. confirm. neg. mi. ibi